

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตุ๊กตาไทยเป็นหัตถกรรมที่มีมานานหลายร้อยปีแล้ว ในอดีตจะประดิษฐ์ตุ๊กตาไทยขึ้นเพื่อเป็นของเด็กเล่นเท่านั้น ต่อมาได้เพิ่มความพิถีพิถัน การใช้ศิลปะ ความปราณีตละเอียดอ่อนในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนการใช้วัสดุมาแต่งเติมทำให้ตุ๊กตาไทยมีสีสันสวยงาม มีชีวิตชีวาเหมือนจริง รวมถึงคุณลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีความเป็นอยู่ของคนไทย ประเพณี วัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย จนทำให้ตุ๊กตาไทยนอกจากจะเป็นของเล่นแล้วยังควรค่าแก่การสะสม สามารถนำไปตกแต่งประดับบ้าน เป็นของขวัญของที่ระลึก หรือเป็นอุปกรณ์การสอนวรรณคดี และวัฒนธรรมไทย โดยให้ทั้งความรู้และความสุข จึงถือได้ว่าตุ๊กตาไทยเป็นตัวอย่างของงานศิลปะหัตถกรรมอย่างแท้จริง

ตุ๊กตาไทยนั้นถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่ควรอนุรักษ์ และด้วยคุณลักษณะที่มีเอกลักษณ์และแสดงให้เห็นวัฒนธรรมไทยดังกล่าว จึงทำให้ตุ๊กตาไทยสามารถทำหน้าที่เป็นทูตสันถวไมตรีในการช่วยเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้โลกได้รู้จัก (ทองก้อน จันทวิมล, 2543) ดังนั้นรัฐบาลจึงได้สนับสนุนช่างฝีมือไทยในการผลิตงานหัตถกรรมที่แสดงถึงศิลปะวัฒนธรรมประจำชาติ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ

ในปัจจุบันมีผู้ผลิตตุ๊กตาไทยเป็นอาชีพ โดยได้รับการส่งเสริมจากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ส่งสินค้าไปยังประเทศต่างๆ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฯลฯ มียอดการส่งออกในปี 2546 เท่ากับ 199.95 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ ปี 2547 เท่ากับ 199.24 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในเดือนมกราคม 2548 เท่ากับ \$10.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ แหล่งที่มา <http://www.depthai.go.th/>)

ศูนย์ผลิตตุ๊กตาเชียงใหม่ เป็นแหล่งผลิตตุ๊กตาที่ทำด้วยมือมานานกว่า 50 ปี ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่ มีคนงานประมาณ 10 คน เริ่มแรกเป็นการผลิตขนาดเล็กภายในครอบครัว บุญประกอบ และได้สืบทอดมาจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ด้วยความรักในงานศิลปะหัตถกรรม ประกอบกับความตั้งใจจริงที่จะรักษามรดกของครอบครัวไว้จึงทำให้คุณยุทธนา บุญประกอบ ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานศูนย์ผลิตตุ๊กตาเชียงใหม่ พยายามปรับปรุงวิธีประดิษฐ์ให้มีประสิทธิภาพ และได้ออกแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ ปัจจุบันมีตุ๊กตาหลากหลายรูปแบบ หลายขนาด เช่น ตุ๊กตาแต่งกายพื้นบ้าน ตุ๊กตาชาวเขา ตุ๊กตาชาววัง และตุ๊กตาในวรรณคดี มีพิพิธภัณฑสถานตุ๊กตาและที่

เก็บตุ๊กตาของเกือบทุกชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประมาณ 65,000 ตัว จัดแสดงไว้อย่างสวยงาม
ละลานตาเปิดให้เข้าชมทุกวัน

จากประสบการณ์ของครอบครัวประกอบกับฝีมืออันละเอียดอ่อน ตุ๊กตาของศูนย์ผลิตตุ๊กตา
เชียงใหม่ จึงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สร้างชื่อเสียงให้แก่
บ้านดงจี้เหล็ก ตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และยังได้รับการส่งเสริมจาก
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่พัฒนาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และได้รับ
คัดเลือกจากรัฐบาลให้ไปแสดงในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และอิตาลี ฯลฯ เพื่อเผยแพร่ศิลปะ
หัตถกรรมไทยให้ชาวต่างประเทศได้รู้จัก สร้างความภาคภูมิใจให้ครอบครัวบุญประคองเป็นอย่างมาก
นอกจากนี้ศูนย์ผลิตตุ๊กตายังได้กระจายงานให้แก่ชุมชน เป็นการสร้างรายได้เสริมหลังเสร็จจาก
การทำงานทำสวน จึงนับได้ว่าตุ๊กตาไทยเป็นหัตถกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็น
อย่างมาก

ด้วยเหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตตุ๊กตาไทย
เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตตุ๊กตาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตตุ๊กตาไทย : กรณีศึกษาศูนย์ผลิตตุ๊กตา
เชียงใหม่ บ้านดงจี้เหล็ก ตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ทำการศึกษาโดยใช้การสังเกตและสัมภาษณ์ประธาน
ศูนย์ผลิตตุ๊กตาเชียงใหม่ พนักงานการตลาด หัวหน้าโรงงาน และคนงานทำตุ๊กตาจำนวน 10 คน
เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตตุ๊กตาไทย

วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ประธาน
ผลิตตุ๊กตาเชียงใหม่ พนักงานการตลาด หัวหน้าโรงงาน และคนงานทำตุ๊กตาจำนวน 10 คน

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตตุ๊กตาจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสาร รายงาน บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากข้อมูลออนไลน์

นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนทั้งสิ้นจากการลงทุนผลิตตุ๊กตาไทย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการผลิตตุ๊กตาไทย ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนสุทธิที่ได้รับจากการจำหน่ายตุ๊กตาหลังจากหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

ตุ๊กตาไทย หมายถึง ตุ๊กตาที่แต่งตัวเป็นตุ๊กตาชาวเขา ตุ๊กตาในวรรณคดี ตุ๊กตาชาววัง ตุ๊กตาพื้นบ้าน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตตุ๊กตาไทย : กรณีศึกษาศูนย์ผลิตตุ๊กตาเชียงใหม่ บ้านดงขี้เหล็ก ตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจที่จะลงทุนผลิตตุ๊กตาไทยต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved